

ISSN 2311-2433 (Print)
ISSN 2412-2475 (Online)

Київський університет імені Бориса Грінченка

Літературний процес:

*Методологія
Імена
Тенденції*

Збірник наукових праць
(філологічні науки)

Київ • 2018

ЗМІСТ

ПИТАННЯ ПОЕТИКИ

<i>Арпентьева Марія</i> . Бульварний роман: повсякденні і професійні психотерапевтичні відносини	3
<i>Бузов Антон</i> . «Безумний пакт» як історія однієї ініціації: новела Віталія Бендера «Таємниця» в контексті модерністських пошуків автора	12
<i>Вірченко Тетяна</i> . Сучасна українська драматургія для дітей: аксіологічний вимір крізь поколіннєву призму	18
<i>Гайдаш Анна</i> . Композиційні особливості п'єси-спогяду «М. Баттерфляй» Д.Г. Хуанга	24
<i>Гуль Олександра</i> . Філософське підґрунтя імагологічних імплікацій соціокультурного компонента китайської флористичної лірики	28
<i>Ищенко Олена</i> . Свій / Чужий хронотоп як маркер ідентичності героїв у романах Мирослава Дочинця	33
<i>Козлов Роман</i> . Концепт «структура» в дискусіях Мистецького українського руху	39
<i>Кошман Павел</i> . Мова і нація як проблемне поле сучасної білоруської прози.	44
<i>Ліхоманова Наталія</i> . Онтологія ідентичності у прозі Амелі Нотомб	49
<i>Набитович Ігор</i> . Музичний дискурс творчості Дарії Віконської	54
<i>Пащенко Євген</i> . Хорватія Дмитра Павличка	60
<i>Руснак Ірина</i> . Жанрові особливості й прототипи роману «Сонце з Заходу» Уласа Самчука	65
<i>Сафарян Світлана</i> . Індоевропейські та праслов'янські космологічні мотиви у фольклорній спадщині Давньої Русі	76
<i>Терехова Ірина</i> . Художнє відображення проблеми гріховного та праведного в повісті М. Костомарова «Сорок лет»	81
<i>Циганок Ольга</i> . Проблеми атрибуції поетики Києво-Могилянської академії «Praecepta de arte poëtica...» (1735?)	85

ЕПОХА ГРІНЧЕНКА

<i>Гончаренко Алла</i> . Літературна спадщина Бориса Грінченка для дітей і про дітей	90
<i>Погребенник Володимир</i> . Самобутність літературного фольклоризму поезії Бориса Грінченка	95
<i>Яковлева Ірина</i> . Осмислення ідей жіночого руху у перекладах «нової драми» М. Грінченка (на матеріалі драми Г. Зудермана "Heimat")	100

ПЕРЕКЛАД

<i>Луцюк Микола</i> . Давньоєгипетська «Пісня арфіста»: художній переклад українською і коментування	106
--	-----

РЕЦЕНЗІЇ

<i>Бровко Олена</i> . Компаративні виміри художнього підтексту	112
--	-----

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	114
-----------------------------	-----

**ДАВНЬОЄГИПЕТСЬКА «ПІСНЯ АРФІСТА»:
художній переклад українською і коментування**

Переклад здійснено за факсиміле, наведеному у виданні: Lichtheim M. The Song of the Harpers / Journal of the Near Eastern Studies. 1945. Vol. 4. # 3. – P. 178-212, і за транслітерацією, наведеною у виданні: Чобанов Й. Песните на Арфиста в контекста на египетската литературна традиция (II хил. до Р. Хр. – средата на I хил. до Р. Хр.). – Софія, 2013.

Переклад всевітньо відомого давньоєгипетського тексту «Пісня арфіста» хоча і є абсолютно автентичним відносно оригіналу, не віддає данину буквалізму. Акценти робилися перш за все на художність, на ту естетику літературної творчості, яка панувала в давньоєгипетській літературі доби Нового царства. У передньому слові до перекладу (яке є своєрідним коментарем до тексту) дається широкий літературний контекст твору (давньосхідне культурне оточення, перш за все, шумерсько-аккадське і давньоєврейське), розкривається значення «Пісні арфіста» для подальшого розвитку світового літературного процесу.

Ключові слова: давньоєгипетська література, філософська лірика, заупокійна література.

Давньоєгипетська «Пісня арфіста» дійшла до нас у різних версіях [21]. Найбільш відома з них – з гробниці Ініотефа (Неферхотепа), яка, в свою чергу, збереглася у двох списках. Перший – так званий папірус «Харріс 500» з Британського музею, названий в честь свого першого власника А. Харріса, і другий, що зберігається в Лейдені, і походить зі стіни гробниці в Саккарі [1].

Неферхотеп був жерцем часів Нового царства, якому і приписують авторство твору. Текст існує в багатьох перекладах мовами світу і має досить широкий спектр інтерпретацій [10; 11; 12; 18; 19; 20; 23; 24; 25; 26; 27; 28; 29; 30; 31; 32; 33; 34].

«Пісня арфіста» презентує світогляд тієї течії релігійно-філософської думки, яка була прямо протилежною панівній ідеології безсмертя субстанцій ка і ба, котру демонструє культ Осиріса і пов'язане з ним вчення про потойбічний світ [7]. Твір просякнутий неприхованим скепсисом щодо вірувань у загробне майбутнє людини. «Пісня» була надзвичайно популярною серед аристократії і виконувалася під час бенкетів у багатих господах. Геродот у Книзі II своїх «Історій» (розділ 78) писав: «У заможних єгиптян під час їхніх зустрічей, коли вони закінчують обідати, хтось приносить дерев'яне зображення померлого у вирізьбленій та розмальованій труні, таке, що воно зовсім схоже на покійника, завбільшки приблизно в один чи два лікті, і він показує це зображення кожному з співтрапезників і каже: «Дивись на нього, а потім пий і розважайся, бо таким ти будеш, коли помреш». Отак вони роблять на своїх учтах». [3, 100-101]. Тобто текст втілює якщо і не деструктивну модель ставлення до смерті, то однозначно примирливу, коли подія смерті призводить до екзистенційного провідчуття суб'єктом абсурду життя, однак образ смерті служить для чіткої кристалізації певних вітальних цінностей, і виявляється врешті, що цінність життя – власне саме життя, яке постає значимим перед лицем смерті. Смерть хоча й виносить за рамки існування як такого (власне, стає його протилежністю), але вона продукує нові життєві смисли, життя стає значимим тільки перед лицем смерті [13]. В «Пісні арфіста» смерть десакралізується на подобу іншого художнього твору тієї доби – філософського діалогу «Розмова зневіреного зі своїм ба» [9]. Ці два тексти об'єднує спільна ідея тлінності земних поховань і скептичне ставлення до поховального ритуалу взагалі, заклик до насолоди земним життям. У «Розмові зневіреного» простежується певний дуалізм відношення душі до світу: з одного боку, цей світ є місцем для насолоди, з іншого – життя не варте того, щоб його цінувати.

Давньоєгипетська міфологія і релігія є найбільш консервативними серед усіх давньосхідних цивілізацій – тисячоліття освячували традицію поглядів на смерть і потойбічне існування. Такої абсолютизації заупокійного культу не було в жодній з тогочасних (та й у більш пізніх) системах вірувань. Давній єгиптянин часів фараонів розпочинав будівництво гробниці ще за юності, тоді ж замовлялася у писаря і «Книга мертвих» як заорука успішного переходу у вічність, адже життя дається людині на короткий відтинок часу, тоді як загробне життя – вічне. Тому поява подібних мотивів виглядає дещо дивно, якщо не абсурдно на соціокультурному фоні Давнього Єгипту. Треба однак зазначити, що єгиптяни були не першими серед давніх народів, хто піддав сумнівам віру у загробний світ. У найбільш знаменитому творі шумерсько-аккадської літератури – «Епосі про Гільгамеша» вперше у світовій літературі був виказаний сумнів про життя після смерті, сформульована теза про відсутність мети у земному житті, а відтак і про його марноту взагалі. Смерть виступає як завершальна стадія у ланцюгу життєвих втрат [14], а відхід у потойбіччя іншої (найчастіше близької людини) виступає в «Епосі» каталізатором думок про власну конечність. Мотив несправедливості земного життя, закинутість людини богами продовжують також вавилонські тексти-теодицеї [8]. Провідчуття абсурду смерті, яка знівельовує життя, робить ілюзорним його сенс, несе в собі зародок екзистенційного прозріння, яке пізніше у всій повноті трансцендентальності буде втілено починаючи з концепції долі-смерті у Гомера, Танатоса Платона і колеса сансари Будди до сучасних теорій екзистенціалізму і постмодернізму [17; 22].

Подібний світогляд відбитий і у «Пісні арфіста», де автор декларує те, що місця поховання людей час стирає з лику землі, від смерті не рятують навіть піраміди, а тому потрібно радіти кожній миті життя, бо нічого неможливо забрати із собою. Такий світогляд можна з упевненістю охарактеризувати хоча й не цілком як атеїстичний (боги трактувалися як байдужі до людської долі істоти), але до певної міри як матеріалістичний. І пов'язують його формування

з глибокою суспільною кризою, яка охопила давньоєгипетське суспільство в епоху Середнього царства.

Дещо пізніше деякі біблійні тексти піднімуть цю ж саму тему тлінності земного існування перед лицем вічного Бога, безумовно, під певним впливом єгипетської і шумерсько-аккадської літератури (з Біблії відомо, що практично чотири століття євреї перебували в Єгипті і майже шістдесят років у вавилонському полоні) і відмічаються явні «єгиптизми» у Книзі Еклезіаста [4]. ТаНаХ у віруваннях щодо потойбічного життя душі набагато ближчий за своїми поглядами до давньоєгипетських і шумерських вірувань аніж до християнської частини Біблії – Нового Завіту, на базі якого християнство розробило концепцію потойбічної відплати у вигляді раю для праведників і пекла для грішників, яка скоріше укорінена в авестійському дуалізмі, котрий через культ Мітри був сприйнятий римлянами у часи остаточної кризи античного язичництва. Навіть більше того, якщо у єгиптян все ж таки ми зустрічаємо певні уявлення про потойбічну долю душі (поля Іалу як місце для праведників і чудовисько, яке остаточно пожирає душі грішників), то в ТаНаХу ми не знаходимо жодних подібних свідчень, що дозволяє деяким дослідникам стверджувати, що в давні євреї взагалі не визнавали ні потойбічного життя, ні посмертної відплати [2; 16].

Натомість в Книзі Проповідника (Еклезіаста) ми знаходимо разючі за сенсом аналогії до «Пісні арфіста»: «Їж отже хліб весело, пий вино щасливим серцем, бо Бог благословив уже твоє діло. Хай завжди буде на тобі одежа світла, і олія хай не сходить з голови твоєї. Живи собі весело з жінкою, що її любиш, усі дні життя марноти твоєї, яку Господь дав тобі під сонцем, бо всі дні марноти твоєї – це твоя частка в житті й у твоїй праці, якою трудишся під сонцем. Усе, що потрапить тобі під руку, роби, поки живеш, бо у Шеолі, куди простуєш, нема ні роботи, ні мізкування, ні знання, ні мудрости» (Проповідник 9, 7-10) [5]. Подібні інтонації пронизують і знамениту Книгу Іова – найбільш давній з текстів ТаНаХу, написаний ще у домойсеєві часи. Текст не допускає того, що праведник може бути обдарованим після смерті, навпаки, текст

наголошує, що багатостраждальний Іов за свою віру винагороджується на землі, йому повертається родина, подвоєне майно, і врешті «вмер Іов старим, нажившись на світі» (Іов 42, 17) [6]. Для давнього юдея після гріхопадіння Бог присутній лише в історії народу, в матеріальному житті людини, в її тілесному існуванні, про що наголошує Давид в одному з псалмів:

«Бо ж хто по смерті тебе згадає,
в Шеолі хто тебе възхвалить?» (Псалми 6, 6) [15].

Примиренням з такою незворотною і безперспективною смертю стає для юдея соціально-історичне безсмертя [13], яке, як і Яхве, проявляє себе в ситуації лінійного часу, де головним об'єднавчим чинником є історична пам'ять, фіксація у якій імені особистості завдяки її славним діям – найвища винагорода. Грецька філософія доведе ситуацію до морального імперативу, проголосивши людину мірою всіх речей, знівелювавши бога до рівня людини, єдиною різницею між якими і є фізичне, але не історичне безсмертя. І тільки християнська концепція посмертної винагороди проголосить для праведників вічне життя з Богом і в Бозі, не закресливши, однак, воскресіння тіла в есхатологічній перспективі.

Шеол у давніх євреїв місце перебування мертвих (слово перекладається як «яма», «підземелля»), потойбіччя, царство померлих (Буття 37, 35; 34, 31). В міфології раннього юдаїзму мала місце персоніфікація цього поняття – шеол уявлявся як хтонічне чудовисько на кшталт аккадської Тіамат, чи Ерешкігаль. Ненажерливий і ненаситний шеол проковтує померлих людей (Приповідки 27, 20; Іов 24, 19). Пізніше поширюються уявлення, що шеол є місцем виключно для грішників, які терплять там мучіння (Пс. 18, 6; 107, 10; Іов 10, 21-22).

Чи ж так все однозначно у цьому закличові до насолоди життям, яке саме по собі сповнене страждань і випробувань для людини? Чи не є пісня магичним засобом, яким намагаються лікувати людську тілесність, що перебуває у стані екзистенційної кризи, страху перед незвіданим? Магія поетичного слова допомагає перебороти цей страх, замінюючи його хоч і болем, але не зневірою, переносючи акцент на безсмертя нашого існування в Слові, що і є початком

філософської ліричної традиції в літературі, де головні проблеми людського життя осмислюються не стільки під кутом зору, що людина помре, скільки, чому вона жила і що залишить по собі. Саме єгипетська поетична традиція, яка піддає сумніву віковічні релігійні догми, намагається долати страх перед життям, оцінити своє земне існування як відтинок на шляху вічності. Безумовно, це не єретичний, а тим більше не атеїстичний текст, інакше його навряд чи вкладали б до поховань давніх єгиптян. Антропоцентризм тексту свідчить про те, що самі лише формальні процедури єгиптянина у його підготовці до свого переходу у потойбіччя не повинні затуляти собою і заміняти справжнього призначення людини – радості життя, творчості на подобу богам. Демонстративна аскеза – це навряд те, чого боги очікують від людини. Текст намагається збалансувати значення двох світів – земного і потойбічного – у житті людини. Врешті, якщо людина житиме на полях Іалу в радості і в насолоді, то звідки вона знатиме, що таке радість і насолода, якщо вона не відчувала цього у житті земному хоча б у певні його моменти.

ПІСНЯ АРФІСТА

В домі Антефа, в гробниці владики
Пісня Арфіста лунає для нас:
Благословен ти, предобрий владико,
Славний кінець увінчав твою долю.
За поколінням іде покоління,
Лине від прашурів до сьогодення.
Славні в минулому всі богорівні¹
Он спочивають в своїх пірамідах.
Так і жерці, і шановані люди
Всі у гробницях знайшли свій притулок.
Славні домівки² вони будували –

---

¹ Тобто, фараони.

² Тобто, гробниці.

І не лишилося стін, навіть місця.
Ось подивися, що сталося з ними.
Слухав я проповіді Імхотепа³
Й мудрості повні слова Джедефхора⁴,
Ті, що шановані людом донині.
Де ж їх гробниці, що сталося з ними?
Стіни попадали, щезли назавжди,
І не лишилося жодного сліду.
Нібито і не було їх ніколи.
Ще ж бо ніхто відтіля не вертався
Щоб розказати, що сталося з ними,
Щоб сповістити, чого їм потрібно.
Наші серця вже ніхто не потішить,
Поки самі не дістанемось місця
Де вони в вічності перебувають.
Ну а допоки потіш своє серце,
Серце твоє хай не згадує смерті.
Про лаштування до слави⁵ забуде.
Йди за бажаннями власного серця,
Слухай його аж допоки живеш ти.
Ти намасти свою голову мирром,
Ти у тонкі одягнися полотна.
Вилий на себе пахучу олію,
Що для богів приготована в жертву.
Статок примножуй. Забудь про сум'яття.
Не дозволяй, щоб знеслилось серце.

---

³ Імхотеп – радник фараона Джокера – засновника III династії (2630-2611 до н.е.), який відзначався універсалізмом (архітектор, інженер, лікар), автор першого повчання в історії єгипетської літератури (не збереглося), в більш пізні епохи обожнений і вшановувався як бог-цілитель.

⁴ Джедефхор (інколи Хардедеф, що є невірним прочитанням) – син Хуфу (Хеопса). До нас дійшов фрагмент його повчання, яке вважалось ознакою вищої мудрості. Однак найбільше він відомий за казками папірусу Весткар і за 64 розділом «Книги мертвих», де вказується, що саме він знайшов цей розділ.

⁵ До посмертного прославлення.

Йди за бажаннями, справи влаштовуй,
Слідуй сміливо за покликом серця.
Прийде й до тебе день смутку й ридання.
Стомлене серце ридань не почує.
Плач не вернув до життя ще нікого.
Радуйся дню і святкуй, веселися,
І не знущайся із себе доточно.
Скарб свій ніхто ще не взяв із собою.
Й не повернувся ніхто ще на землю.

ДЖЕРЕЛА

---

1. Акимов В.В. Библиейская Книга Екклезиаста и литературные памятники Древнего Египта / В.В. Акимов. – Минск: Ковчег, 2012. – 454 с.
2. Амусин И. Д. Иудаистическая мифология // Мифы народов мира. Энциклопедия в 2-х т. Т. 1. / И.Д. Амусин – М.: «Советская энциклопедия», 1991. С. 589.
3. Геродот. Історії в дев'яти книгах / Пер. А. Білецький. / Геродот – К.: Наукова думка, 1993. – 576 с.
4. Кацнельсон И. С. Художественная литература // Культура Древнего Египта. – М.: «Наука», 1976. – С. 325.
5. Книга Проповідника / Святе Письмо Старого та Нового Завіту // Пер. за ред. І. Хоменка / Святе Письмо Старого та Нового Завіту – Рим: Verbo Divino. – С. 731-739.
6. Книга Іова / Святе Письмо Старого та Нового Завіту // Пер. за ред. І. Хоменка / Святе Письмо Старого та Нового Завіту – Рим: Verbo Divino. – С. 586-617.
7. Коростовцев, М. А. Литература Древнего Египта / М. А. Коростовцев // История всемирной литературы: В 8 томах. – М.: Наука, 1983. Т. 1. – С. 68.
8. Луцюк М.В. Вавилонська поема «Про безневинного страждальця» (фрагмент): художній переклад на українську / Синопис: текст, контекст, медіа, 2014, № 3 (7) – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/99/87#>
9. Луцюк М.В. Давньоєгипетська поема «Бесіда Зневіреного зі своїм ба»: художній переклад на українську / Синопис: текст, контекст, медіа, 2017, № 1(17) – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/234/220>

10. Матье М.Э. Из истории свободомыслия в Древнем Египте // Вопросы истории религии и атеизма // Сборник статей / М.Э. Матье – М.: Изд-во АН СССР, 1955. – С. 380–383.
11. Песня арфиста. Пер. А. А. Ахматовой // Поэзия и проза древнего Востока / Библиотека всемирной литературы. Т. 1. – М., 1973. – С. 100–101.
12. Песнь арфиста. Пер. И. С. Кацнельсона и Ф. Л. Мендельсона // Фараон Хуфу и чародеи. Сказки, повести, поучения древнего Египта. – М., 1958. – С. 222–224.
13. Польский А.А. Постскрипумы смерти: от мифологии к мифологеме / А.А. Польский – Ставрополь: СКСИ, 2008. – 96 с.
14. Про того, хто бачив усе... (Епос про Гільгамеша) // На ріках вавілонських: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілоу, Палестини / Упоряд. М.Н. Москаленко / На ріках вавілонських – К.: Дніпро, 1991. – С. 98-152.
15. Псалми Давидові / Святе Письмо Старого та Нового Завіту // Пер. за ред. І. Хоменка / Святе Письмо Старого та Нового Завіту – Рим: Verbo Divino. – С. 617-705.
16. Рижский М. И. Книга Иова: Из истории библейского текста. – Новосибирск: «Наука», 1991. – С. 173.
17. Соколов Б. Г. Соучастник пира. Комментарий (com-mort-arium) «Пира» Платона // Фигуры Танатоса: Искусство умирания: Сб. статей. / Под ред. А. В. Демичева, М. С. Уварова. – СПб.: Издательство С.-Петербургского университета, 1998. – С. 135.
18. Тураев Б. А. История Древнего Востока / Б.А. Тураев – М. –Л., 1936. – С. 232.
19. Францов Г. П. У истоков религии и свободомыслия // Научный атеизм / Г.П. Францов – М.: Наука, 1972. – С.446.
20. Чистяков Г. Песня арфиста / В поисках Вечного Града. – Интернет-ресурс. Режим доступа: <https://religion.wikireading.ru/102841>
21. Чобанов Й. Песните на Арфиста в контекста на египетската литературна традиция (II хил. до Р. Хр. – средата на I хил. до Р. Хр.) / Й. Чобанов – София, 2013.
22. Buddhist scriptures. Selected and translation by Edward Conze. – London, Penguin books, 1959.
23. Budge, E. A. W. The Literature of the Ancient Egyptians / E. A. Wallis Budge. London, 1914. P. 242-243.
24. Death and Mutability: The 'Harpist's Song' // Parkinson, R. B. Voices from Ancient Egypt. An Anthology of Middle Kingdom Writings / R. B. Parkinson. London, 1991. P.145-146.
25. Erman, A. The Literature of the Ancient Egyptians. Trans. by A. M. Blackman / A. Erman. London: Methuen & Co., 1927. P. 133-134.
26. Festal Dirge of King Antef // Notes for the Nile together with a Metrical Rendering of Ancient Egypt. By Hardwick D. Rawnsley. New York – London, 1892. P. 188-196.

27. First Poem of Pessimism // The Sacred Books and Early Literature of the East. Volume II: Egypt. New York – London, 1917. P. 87-88.
28. From the Tomb of King Intef, The Harper's Song for Inherkhawy // Ancient Egyptian Literature: An Anthology. Translated by John L. Foster. University of Texas Press, 2001. P. 179-182.
29. Lichtheim M. The Song of the Harpers / Journal of the Near Eastern Studies. 1945. Vol. 4. # 3. – P. 178–212.
30. Song from the Tomb of King Intef // Lichtheim, M. Ancient Egyptian Literature. Vol. 1: The Old and Middle Kingdoms. Berkeley, 1973. P. 194-197.
31. Song from the Tomb of King Intef / Lichtheim M. // The Context of Scripture. Vol. I. Canonical Compositions from the Biblical World. Editor William W. Hallo. Leiden-Boston: Brill, 2003. P. 48-49.
32. Song of the Harper // Literature of Ancient Egypt. An Anthology of Stories, Instructions, Stelae, Autobiographies, and Poetry – University Press / New Haven & London, 2003. – P. 332-333.
33. Song of the Harper. Translator: John A. Wilson // Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament with Supplement. Edited by James B. Pritchard. Princeton University Press, 1969 (1992). P. 467.
34. Song of Phanoah Antef // Selections from the Husia: Sacred Wisdom of Ancient Egypt. Selected and Retranslated by Maulana Karenga. Los Angeles: The University of Sankore Press, 1989. P. 82-83.

Николай Луцюк

Древнеегипетская «Песня Арфиста»: перевод на украинский язык и комментирование

Перевод всемирно известного древнеегипетского текста «Песня арфиста» хотя и является абсолютно аутентичным относительно оригинала, не отдаёт дань буквализму. Акценты делались прежде всего на художественность, на ту эстетику литературного творчества, которая господствовала в древнеегипетской литературе периода Нового царства. В предисловии к переводу (которое является своеобразным комментарием к тексту) дается широкий литературный контекст сочинения (древневосточное культурное окружение, прежде всего, шумерско-аккадское и древнееврейское), раскрывается значение «Песни арфиста» для дальнейшего развития мирового литературного процесса.

Ключевые слова: древнеегипетская литература, философская лирика, загробная литература.

Mykola Lutsiuk

***Ancient Egyptian “The Song of Harpist”:* artistic translation and comments**

The translation of the world-famous ancient Egyptian text “Song of the Harper,” although it is absolutely authentic with respect to the original, does not pay tribute to literalism. Accents were made primarily on the artistry, on the aesthetics of literary creativity, which dominated the ancient Egyptian literature of the period of the New Kingdom. The preface to the translation (which is a kind of commentary on the text) gives a wide literary context of the work (the ancient oriental cultural environment, primarily Sumerian-Akkadian and Hebrew), reveals the meaning of the Harper Song for the further development of the world literary process.

Key words: ancient Egyptian literature, philosophical lyrics, afterlife literature.